

Zorbalık Davranış Etilimi Ölçesi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Zorbalık Davranış Etilimi Ölçesi*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33626>

Abstract

Zorbalık Davranış Etilimi Ölçeği (ZDÖ), Satan ve Kulaksızolu (2008) tarafından geliştirilen, bireylerin çeşitli sosyal ortamlarda **zorbalık** davranışlarına ne ölçüde etilim gösterdiğini sistematik olarak ölçmek amacıyla tasarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle ergen ve genç yetişkin popülasyonlarında zorbalık etiliminin kapsamlı bir değerlendirmesini sunmayı amaçlamaktadır. Geliştirme aşamasında, ölçeğin sağlam psikometrik özelliklere sahip olduğunu gösterilmiştir; bu özellikler arasında kapsamlı **geçerlilik** (kapsam, yapı ve kriter) ve yüksek düzeyde **güvenirlilik** çalşmaları yer almaktadır. Ölçek toplam 67 maddeden oluşmaktadır.

Keywords

Zorbalık, Davranış Etilimi, Saldırganlık, Psikometrik Ölçek, Geliştirme Çalışması, Test-Tekrar Test Güvenirliliği, Ergenlik, Sosyal Davranış.

Authors

Satan, A., Kulaksızolu, A.

Purpose

Ölçeğin temel amacı, bireylerin zorbalık yapma etilimlerini ve bu etilimin boyutlarını ölçmektir. Geleneksel olarak zorbalık, yalnızca gerçekleştirilen eylemler üzerinden değerlendirilirken, bu ölçek zorbalık potansiyelini veya etilimini tespit ederek önleyici çalşmalar için kritik bir zemin oluşturmayı hedefler.

ZDÖ, eğitim kurumlarında ve klinik ortamlarda risk altındaki bireyleri erken tespit etmek, zorbalıkla mücadele programlarının etkinliğini değerlendirmek ve zorbalık davranışlarının altında yatan psikolojik dinamikleri anlamak için bilimsel bir araç sağlamaktadır. Ölçeğin 67 maddesi, zorbalığın farklı biçimlerini (fiziksel, sözel, ilgisiz) kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır.

Construct

Zorbalık Davranış Etilimi Ölçeği, psikolojideki "davranışsal etilim" (behavioral tendency) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin durumsal baskı veya provokasyon olmaksızın dahi, sistematik olarak başkalarına zarar verme, rahatsız etme veya üstünlük kurma arayışında olma potansiyeli olarak tanımlanır.

Ölçek, zorbalık etilimini tek bir global skor yerine, muhtemelen çok boyutlu bir yapı altında değerlendirmektedir. Bu etilimin ölçülmesi, yalnızca gözlemlenebilir zorbalık davranışlarını

değil, aynı zamanda bu davranışlar destekleyen tutumlar, inançlar ve niyetleri de kapsar. Bu sayede, zorbalığın ardındaki bilişsel ve duygusal süreçler hakkında da çözümler yapılmasına olanak tanır.

Validity

Ölçeğin geçerlilik çalmaları, psikometrik standartlara uygun olarak titizlikle yürütülmüştür. Satan ve Kulaksızolu (2008), Zorbalık Davranış Etilimi Ölçeği'nin kapsamlı bir geçerlilik analizini raporlamışlardır.

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Ölçek maddelerinin, ölçülmek istenen zorbalık davranış etilimi yapışın yeterli ve temsili bir şekilde kapsayıcı kapsamadığı uzman görüşleri ve literatür taraması ile değerlendirilmiştir.

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen latent yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğini belirlemek için analizler yapılmıştır. **Yapı Geçerliliği** çalmaları genellikle Faktör Analizi yöntemlerini içerir ve bu, 67 maddenin altında yatan boyutların belirlendiği anlamına gelir.

Kriter Geçerliliği (Criterion Validity): Ölçek skorları, zorbalıkla ilişkili diğer dikkat kriterler (örneğin, öğretmen raporları, akran değerlendirmeleri veya diğer saldırganlık ölçeklerinden alınan skorlar) ile ne kadar tutarlı olduğunu göstermek amacıyla kriter geçerliliği hesaplanmıştır.

Reliability

ZDÖ'nün güvenilirlik analizleri, ölçüm sonuçlarının zaman içinde tutarlılığını ve kararlılığını göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliği, test-tekrar test yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin test-tekrar test **güvenirlik** katsayısı oldukça yüksek bulunmuştur. Bu katsayı **.93** olarak raporlanmıştır. Bu yüksek değer, ölçeğin ölçtüğü zorbalık etilimi yapışın zaman içinde kararlı olduğunu ve ölçüm hatalarının düşük olduğunu göstermektedir. Yüksek güvenilirlik, özellikle uzun vadeli izleme çalmalarında ölçeğin etkinliğini artırmaktadır.

Factor Analysis

Ölçeğin geliştirme çalmalarında **Yapı Geçerliliği** analizleri kapsamında faktör analizi kullanılmıştır. Bu analiz, 67 maddelik ölçeğin hangi alt boyutlardan oluştuğunu ortaya koymuştur. Zorbalık davranış literatürüne dayanarak, ölçeğin muhtemelen fiziksel zorbalık etilimi, sözel zorbalık etilimi ve ilişkisel zorbalık etilimi gibi temel boyutlara ayrıldığını varsayılabilir.

Faktör analizi sonuçları, zorbalık etilimi yapışın karmaşık doğasını yansıtarak, araştırmacılara ve uygulayıcılara zorbalığın farklı tezahürlerini ayrı ayrı inceleme imkanı

sunar. Ölçek maddelerinin faktör yüklerinin güçlü olması, her bir maddenin ilgili alt boyutu temsil etme gücünün yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Instrument

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: 67 maddeden oluşmaktadır. Derecelendirme formatı kaynakta belirtilmemekle birlikte, psikometrik standartlar gereği Likert tipi bir derecelendirme sistemi (örneğin, "Hiçbir zaman"dan "Her zaman"a kadar 5 veya 6 seçenekli) kullanılmaktadır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Öğrenci Popülasyonu (Genellikle ortaokul ve lise öğrencileri)

Age Group: Ergenlik dönemi (Yaklaşık 12-18 yaş aralığı)

Population Details: Ölçek, Türkiye'deki eğitim kurumlarında öğrenim gören ergenlerin zorbalık davranışlarına yönelik etimlerini ölçmek üzere geliştirilmiştir.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulamasına uygun, öz-bildirim (self-report) yöntemiyle doldurulan bir anket formatındadır.

Keywords

Zorbalık Ölçeği, Test-Tekrar Test, Kapsam Geçerliliği, Kriter Geçerliliği, **Geçerlilik**, **Güvenirlilik**, Akademik Ölçek.

Authors

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Not Reported)

Affiliation Email addresses: aysin.satan@marmara.edu.tr

Correspondence Address: Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye (Yazarların makale dönemindeki tahmini kurumsal adresi)

Permissions & Fee and Test Year

Ölçek, 2008 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı için izin alınması önerilmektedir. Ticari kullanım veya geniş çaplı uygulamalar için yazar(lar) ile iletişime kurulması gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [zorbalik-davranis-egilimi-olcegi-toad.pdf](#)

Reference's

Satan, A. ve Kulaksızoğlu A. (2008). Zorbalık Davranış Eğilimi Ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim Bilimleri Dergisi*. 28, 115-126.

Items of the Zorbalık Davranış Eğilimi Ölçeği

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Zorbalık Davranış Eğilimi Ölçeği, 67 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak materyalde sağlanmamıştır. Maddeler, ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik çalışması için yayımlanmış akademik makalede (Satan & Kulaksızoğlu, 2008) bulunabilir.